

Procesul de mediere în statele membre - Polonia

NOTĂ: Versiunea în limba originală a acestei pagini [pl](#) a fost modificată recent. Versiunea lingvistică pe care o consultați acum este în lucru la traducătorii noștri.

În loc să introduceți o acțiune în instanță, puteți să recurgeți la soluționarea litigiilor prin mediere. Aceasta este un mecanism de soluționare alternativă a litigiilor, în cadrul căruia un mediator ajută părțile să ajungă la un acord. Atât guvernul, cât și practicienii în drept din Polonia cunosc pe deplin avantajele medierii.

Cui ne adresăm?

În 2010 s-a înființat în cadrul Ministerului Justiției o secțiune cu responsabilități în domeniul medierii. În prezent, această secțiune își desfășoară activitatea în cadrul **Direcției pentru victimele infracțiunilor și promovarea medierii (Wydział ds. Pokrzywdzonych Przestępstwem i ds. Promocji Mediacji)**, care face parte din Departamentul pentru cooperare internațională și drepturile omului. Pentru informații generale cu privire la activitățile de mediere, consultați [site-ul internet al Ministerului Justiției \(Ministerstwo Sprawiedliwości\)](#).

În ultimii ani, Ministerul Justiției a acordat o atenție deosebită aspectelor referitoare la dezvoltarea și popularizarea medierii și a altor mecanisme de soluționare alternativă a litigiilor în Polonia, precum și sporirii eficacității sistemului judiciar și îmbunătățirii accesului cetățenilor la justiție.

În 2010, la inițiativa ministerului, s-a înființat **o rețea de coordonatori în materie de mediere**.

În prezent există 120 de coordonatori (judecători, consilieri de probațiune și mediatori) în opt curți de apel, în toate instanțele regionale și în șase circumscripții ale instanțelor districtuale.

În ceea ce privește consilierea și emiterea de avize, Ministerul Justiției colaborează cu **Consiliul social privind soluționarea alternativă a conflictelor și a litigiilor (Społeczna Rada ds. Alternatywnych Metod Rozwiązywania Konfliktów i Sporów**, e-mail: adr_rada@ms.gov.pl), care joacă un rol important în promovarea ideii de mediere și în comunicarea între administrația guvernamentală, sistemul judiciar și mediatori.

Consiliul social privind soluționarea alternativă a conflictelor și a litigiilor a fost instituit prin Ordinul Ministerului Justiției din data de 1 august 2005, având rolul de organ consultativ în domeniul mecanismelor alternative de soluționare a litigiilor și a conflictelor. Pe durata primului său mandat, Consiliul a elaborat următoarele documente:

- [Codul etic al mediatorilor din Polonia \(Kodeks Etyczny Mediatorów Polskich\)](#) (mai 2008);
- [Standarde privind formarea mediatorilor \(Standardy Szkolenia Mediatorów\)](#) (octombrie 2007);
- [Standarde privind practicarea medierii și procedurile de mediere \(Standardy Prowadzenia Mediacji i Postępowania Mediacyjnego\)](#) (iunie 2006).

Consiliul social privind soluționarea alternativă a conflictelor și a litigiilor a primit un al doilea mandat prin Ordinul Ministerului Justiției din data de 3 aprilie 2009 (modificat prin Ordinul Ministerului Justiției din data de 1 iulie 2011). Cel mai important document elaborat de Consiliu în cadrul acestui mandat este [Principii de baza privind modificarea sistemului \(Założenia do zmian systemowych\)](#) (martie 2012).

În prezent, Consiliul este alcătuit din 23 de reprezentanți din domeniul științific și practicieni cu experiență în materie de mediere, precum și din reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale, ai instituțiilor academice și ai administrației guvernamentale.

Printre competențele Consiliului se numără, în primul rând, elaborarea de recomandări referitoare la normele privind funcționarea sistemului național de soluționare alternativă a litigiilor, precum și:

- adaptarea sistemului de soluționare alternativă a litigiilor la cerințele dreptului UE;

- elaborarea unui model uniform de mediere în cadrul sistemului juridic din Polonia;
- diseminarea standardelor în materie de proceduri de mediere;
- promovarea mecanismelor de soluționare alternativă a litigiilor în rândul membrilor corpului magistraților și al personalului din justiție, al serviciilor de aplicare a legii și al publicului larg;
- crearea unui mediu instituțional în care se pot dezvolta anumite forme de soluționare alternativă a litigiilor;
- implicarea în alte proiecte ad-hoc care vizează dezvoltarea medierii în Polonia.

De asemenea, există numeroase organizații neguvernamentale care joacă un rol important în promovarea medierii și în elaborarea standardelor interne ale acesteia. Organizațiile respective își stabilesc propriile standarde în materie de formare, cerințe pentru candidații care doresc să devină mediatori, metode de mediere, standarde de etică și bune practici profesionale. Aceste norme au un caracter intern și se aplică doar mediatorilor care sunt membri ai organizațiilor respective.

Printre **cele mai mari importante asociații** se numără următoarele:

- [Centrul de mediere din Polonia \(Polskie Centrum Mediacji\)](#);
- [Asociația mediatorilor familiali \(Stowarzyszenie Mediatorów Rodzinnych\)](#);
- [Asociația națională a mediatorilor \(Krajowe Stowarzyszenie Mediatorów\)](#);
- [Centrul de mediere al Fundației Partners Polska \(Centrum Mediacji Partners Polska\)](#);
- [Asociația pentru arbitraj din Polonia \(Polskie Stowarzyszenie Sądownictwa Polubownego\)](#);
- Centrul de mediere din Silezia Inferioară (*Dolnośląski Ośrodek Mediacji*).

În plus, organismele profesionale desfășoară activități instituționalizate de promovare a medierii. Printre acestea se numără următoarele:

- [Centrul de mediere al Consiliului Suprem al Baroului \(Centrum Mediacyjne przy Naczelnej Radzie Adwokackiej\)](#);
- [Centrul de mediere în materie comercială al Ordinului național al avocaților \(Centrum Mediacji Gospodarczej przy Krajowej Izbie Radców Prawnych\)](#);
- centrele de mediere ale unor ordine regionale ale avocaților (*Okręgowa Izba Radców Prawnych*);
- centrele de mediere ale unor consilii regionale ale notarilor (*Okręgowa Rada Notarialna*).

În limita atribuțiilor lor statutare, organizațiile neguvernamentale și universitățile pot să întocmească liste de mediatori permanenți (*s tały mediator*). Președinții instanțelor regionale primesc listele de mediatori și sunt informați cu privire la centrele de mediere. Listele de mediatori în materie penală și în cauzele în care sunt implicați minori sunt gestionate de președinții instanțelor regionale.

În ce domenii este admisă și/sau cel mai des întâlnită utilizarea medierii?

Este posibil să se recurgă la mediere în numeroase domenii. În temeiul legislației poloneze, medierea poate să fi utilizată în soluționarea unor litigii în următoarele materii:

- drept civil;
- drept comercial;
- dreptul muncii;
- dreptul familiei;
- drepturile minorilor;
- drept penal;
- drept administrativ.

Pentru informații detaliate privind medierea, consultați [broșurile și pliantele elaborate și distribuite de Ministerul Justiției](#).

În prezent, medierea este utilizată cel mai frecvent în materie penală și civilă. În perioada 2011-2012, creșterea cea mai rapidă a numărului de proceduri de mediere s-a înregistrat în domeniul dreptului familiei și al dreptului comercial.

Există norme specifice care trebuie respectate?

Medierea este un mecanism alternativ de soluționare a litigiilor și a conflictelor și se desfășoară pe baza:

- unui acord de mediere (**mediere extrajudiciară**);
- unei hotărâri a instanței de trimitere la procedura de mediere (**mediere solicitată de instanță**).

Mediatorul poate să fie ales de către părți sau poate să fie desemnat de instanță, de pe o listă de persoane cu calificări corespunzătoare. În materie penală și în cauzele în care sunt implicați minori, mediatorul este desemnat de instanță.

Medierea este reglementată, printre altele, de Codul de procedură civilă, de Codul de procedură penală, de Legea privind procedurile în cauzele în care sunt implicați minori și de Legea privind costurile în cauzele civile. De asemenea, au fost adoptate instrumente de drept derivat care reglementează aspecte specifice ale procedurii de mediere în anumite tipuri de cauze.

În cauzele în care sunt implicați **minori**, reglementările vizează:

- condițiile care trebuie respectate de instituțiile și de persoanele autorizate să desfășoare proceduri de mediere;
- înregistrarea instituțiilor și a persoanelor autorizate să desfășoare proceduri de mediere;
- formarea mediatorilor;
- condițiile în care mediatorul are acces la dosarul cauzei și restricțiile aplicabile;
- forma și domeniul de aplicare ale raportului privind progresele înregistrate și rezultatul procedurii de mediere.

În **materie penală**, reglementările vizează:

Condițiile care trebuie respectate de instituțiile și de persoanele autorizate să desfășoare proceduri de mediere.

- desemnarea și revocarea instituțiilor și a persoanelor autorizate să desfășoare proceduri de mediere;
- condițiile în care instituțiile și persoanele autorizate să desfășoare proceduri de mediere au acces la dosarul cauzei și restricțiile aplicabile;
- metodologia și etapele procedurii de mediere.

În **cauzele familiale**, mediatorii trebuie să îndeplinească cerințe suplimentare în ceea ce privește formarea și experiența (psihologie, pregătire pedagogică, sociologie sau drept și formare practică în domeniul medierii în cauze familiale).

Un regulament de punere în aplicare stabilește onorariul mediatorului și cuantumul cheltuielilor care îi pot fi rambursate acestuia în cadrul procedurilor civile (a se vedea secțiunea de mai jos intitulată „Care este costul medierii?”)

Informare și formare

Pentru informații generale cu privire la medierea în Polonia, consultați [site-ul internet al Ministerului Justiției](#), care include, printre altele: extrase din instrumentele juridice privind medierea, instrumente juridice privind medierea pe plan internațional și [documente și recomandări elaborate de Consiliul social privind soluționarea alternativă a conflictelor și a litigiilor](#), precum și versiuni electronice ale [comunicatelor, pliantelor, broșurilor și posterelor](#) publicate pentru promovarea medierii. [De asemenea, sunt publicate informații actualizate cu privire la activitățile de promovare a medierii](#) și cu privire la activitățile desfășurate la nivel național și regional în cadrul Zilei Internaționale a Soluționării Conflictelor. Pe site-ul internet sunt disponibile, de asemenea, [informații, traduceri ale instrumentelor juridice și exemple de bune practici din alte țări](#).

Aspectele referitoare la mediere sunt studiate în cadrul formării juridice generale și al formării de specialitate a procurorilor și judecătorilor. Aceste aspecte sunt incluse și în programele de formare a judecătorilor și procurorilor din cadrul [Școlii Naționale de Magistratură \(Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury\)](#).

Coordonatorii în materie de mediere au urmat activități de formare organizate de Ministerul Justiției în următoarele domenii: comunicare, gestionarea echipei și colaborarea cu mediatorii.

La rândul lor, mediatorii pot să aleagă dintre diversele cursuri de formare puse la dispoziție de centrele de mediere, de universități și de alte entități.

Ministerul Justiției elaborează statistici privind medierea, inclusiv:

- numărul de trimiteri la procedura de mediere hotărâte de instanță;
- numărul acordurilor încheiate;
- condițiile în care s-au încheiat acordurile (pentru procedurile de mediere în materie penală și în cauzele în care sunt implicați minori);

- numărul de proceduri de mediere extrajudiciară (pentru procedurile de mediere în materie civilă).

În ceea ce privește activitățile bazate pe proiecte, în 2010-2011 au fost distribuite ghiduri, pliante și broșuri cu informații privind diferitele tipuri de mediere și utilizarea lor în practică în tribunale, la sediile poliției teritoriale și în centrele de mediere. De asemenea, a fost organizată o campanie de informare a publicului larg cu privire la mediere, utilizându-se ca vectori de comunicare posturile de radio și de televiziune, precum și panourile publicitare. Ministerul Justiției actualizează și distribuie periodic broșuri, pliante, note anexate la actele de procedură și postere. Acestea sunt disponibile gratuit și pe site-ul internet al Ministerului Justiției.

Polonia sărbătorește Ziua Internațională a Soluționării Conflictelor de cinci ani, iar Ministerul Justiției organizează o conferință națională cu privire la acest subiect. În plus, zeci de conferințe de amploare mai mică, evenimente, seminare și dezbateri au loc în numeroase orașe la nivel regional și local pentru a marca acest eveniment.

Care este costul medierii?

Informații privind medierea sunt distribuite în mod gratuit de Ministerul Justiției. [Cercetările](#) arată că medierea este mai eficientă din punct de vedere al costurilor decât procedurile judiciare.

Nu există costuri de mediere pentru părți în cauzele penale și în cauzele în care sunt implicați minori, cheltuielile fiind acoperite de Trezoreria statului. În alte tipuri de cauze, **ca regulă generală, onorariul** face obiectul unui acord între mediator și părți. Cu toate acestea, mediatorul poate accepta să nu fie remunerat.

În cauzele civile, costurile sunt suportate de părți. În general, părțile împart cheltuielile în mod egal, cu excepția cazului în care convin altfel. În ceea ce privește procedurile de mediere inițiate în baza unei hotărâri a instanței, onorariul mediatorului în litigiile care nu sunt de natură patrimonială este de 60 PLN (aproximativ 15 EUR) pentru prima sesiune de mediere și de 25 PLN (aproximativ 6 EUR) pentru fiecare dintre sesiunile următoare. Dacă procedurile au ca obiect un bun patrimonial, onorariul mediatorului este de 1 % din valoarea obiectului litigiului [nu mai puțin de 30 PLN (aproximativ 7,5 EUR) și nu mai mult de 1 000 PLN (aproximativ 250 EUR)]. De asemenea, mediatorul are dreptul la rambursarea cheltuielilor (de exemplu, cheltuielile cu corespondența, telefonul și cazarea). La costuri se adaugă și TVA.

Dacă se ajunge la un acord în urma medierii, 75 % din taxele judiciare sunt rambursate părții care a introdus acțiunea în instanță. În acțiunile de divorț și separare, taxele sunt rambursate în totalitate.

În cazul unei medieri extrajudiciare, onorariul mediatorului și rambursarea cheltuielilor sunt stabilite de centrul de mediere sau sunt convenite de părți împreună cu mediatorul, înainte de începerea procedurii. Părțile nu pot fi scutite de la plata onorariului mediatorului, chiar dacă sunt scutite de la plata taxelor judiciare. În ambele tipuri de mediere (judiciară și extrajudiciară), mediatorul poate să renunțe la onorariu.

Este posibilă executarea unui acord rezultat din mediere?

În materie civilă, dacă părțile ajung la un acord, acesta este anexat la procesul-verbal. Mediatorul informează părțile că, prin semnarea acordului, acestea acceptă să fie înaintat instanței în vederea aprobării. Mediatorul înaintează instanței procesul-verbal împreună cu acordul și transmite părților o copie a procesului-verbal. În cel mai scurt timp, instanța aprobă acordul de mediere sau pronunță o hotărâre de punere în aplicare a acestuia. Instanța refuză să aprobe acordul sau să-i declare caracterul executoriu, în întregime sau parțial, dacă acesta este contrar prevederilor legale sau bunelor moravuri, urmărește să eludeze legea, creează confuzii sau este contrar intereselor legitime ale angajatului. Un acord de mediere aprobat de instanță și declarat executoriu are valabilitatea juridică a unui acord obținut în instanță și poate fi pus în aplicare.

Litigiile în domeniul dreptului familiei care fac obiectul unui acord pot să vizeze reconcilierea soților, stabilirea condițiilor de separare, autoritatea părintească, contactul cu copiii, satisfacerea nevoilor familiei, întreținerea și alocația pentru copii și aspectele legate de bunuri patrimoniale și de locuință. După separarea părinților sau a soților, se poate ajunge la un acord și cu privire la eliberarea pașaportului, alegerea educației copilului, contactele cu alți membri ai familiei și administrarea bunurilor copilului.

În materie civilă, inițierea procedurilor de mediere întrerupe termenul de prescripție.

În materie penală și în cauzele în care sunt implicați minori, acordul obținut în timpul medierii nu înlocuiește o hotărâre și nu este obligatoriu pentru instanță, însă aceasta ar trebui să respecte conținutul acordului la încheierea procedurilor. Condițiile acordului pot viza următoarele: scuze oficiale, despăgubiri pentru prejudicii materiale și morale, servicii în folosul comunității, obligații față de partea care a suferit pierderi, obligații față de întreaga societate etc.

Versiunea în limba națională a acestei pagini este gestionată de statul membru respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Comisia Europeană declină orice responsabilitate privind informațiile sau datele conținute sau la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Ultima actualizare: 26/09/2014